

KIPSI-hanke

Karvianjärvi-työpaja 2.11.2022
Anna Soirinsuo, Varsinais-Suomen ELY-keskus

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

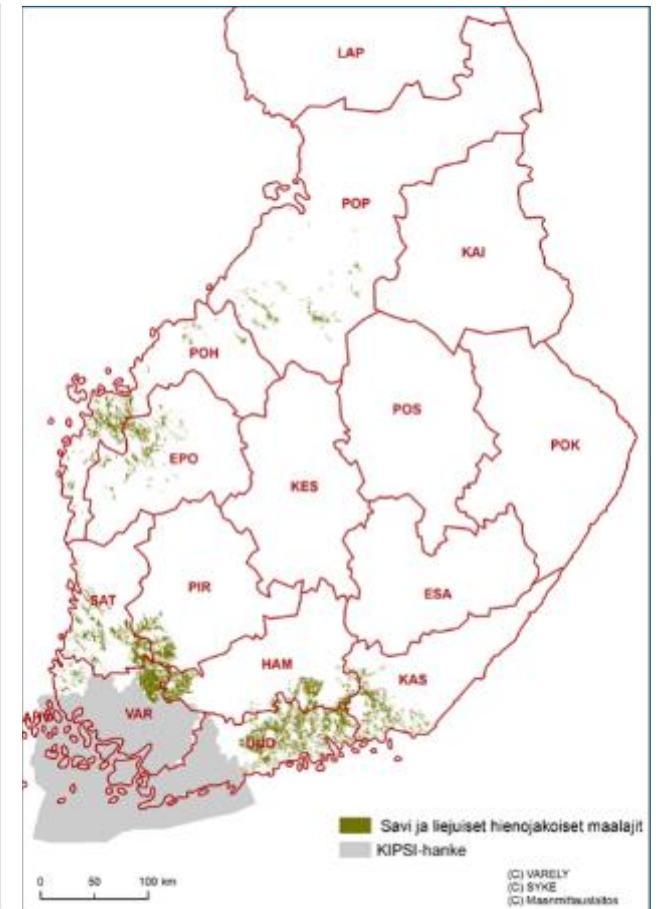
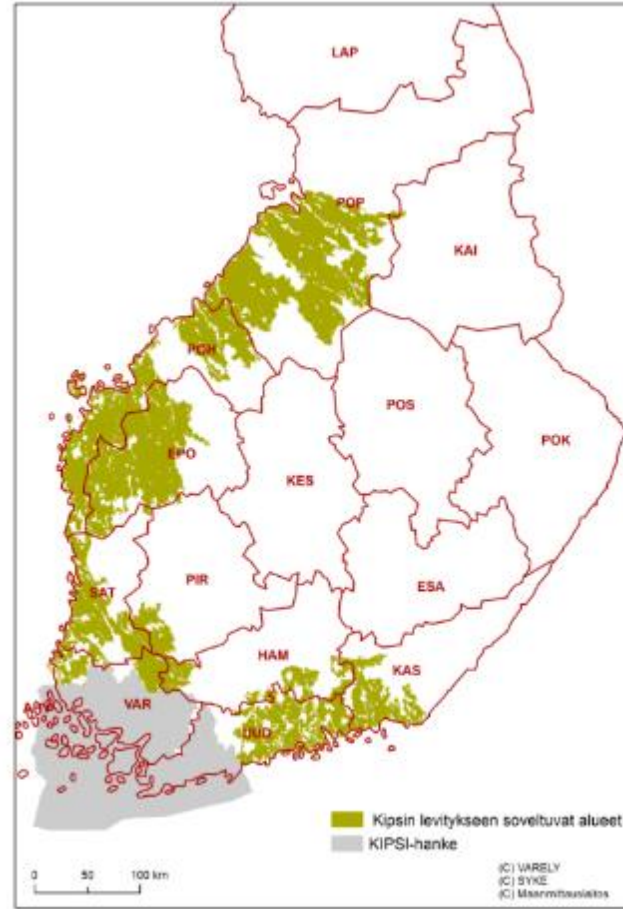
VARELY:n Kipsi-ihmiset

- Projektipäällikkö Minna Kolari p. 0295 025 062
- Paikkatietoasiantuntija Iida Vartila, p. 0295 022 124
- Pohjanmaan ELY-keskusten alue:
Erityisasiantuntija Mats Willner p. 0295 022 138
- Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pirkanmaan ELY-keskusten alue sekä Länsi-Uusimaa:
Erityisasiantuntija Kati Ojala, p. 0295 023 030
- Itä-Uusimaa, Hämeen ja Kaakkois-Suomen ELY-keskusten alue: Erityisasiantuntija Niklas Grönroos, p. 0295 022 122
- Hankkeen hallinnointi: Johtava asiantuntija Mikko Jaakkola, p. 0295 022 870 ja ylitarkastaja Anni Karhunen, p. 0295 022 878

Kipsi-hanke laajeni tänä vuonna uusille alueille

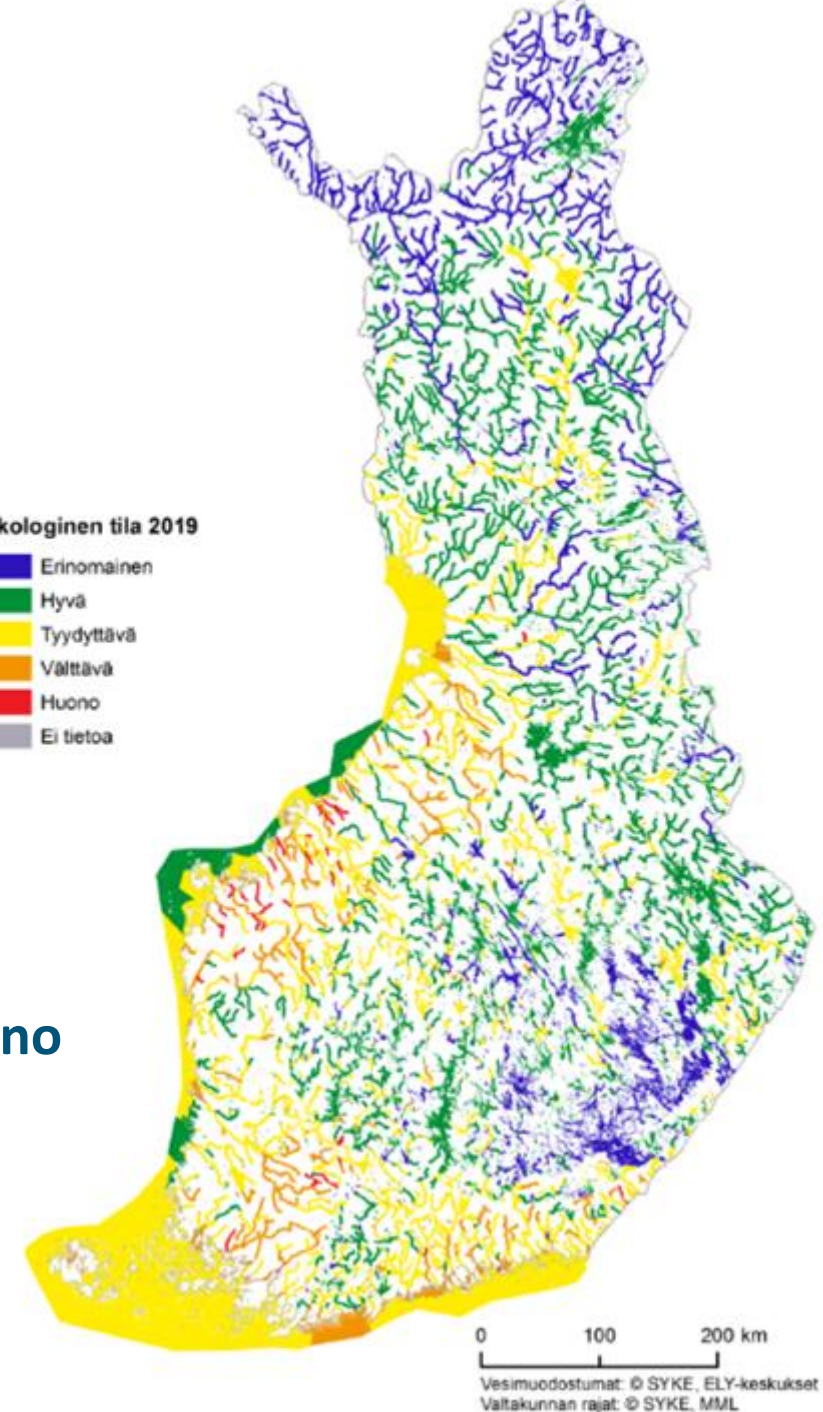
- KIPSI-hanke aloitti vuonna 2019 Saaristomeren valuma-alueella, ensimmäiset kipsin levitykset syksyllä 2020. Ns. KIPSI 1 hankkeeseen liitettiin Länsi-Uusimaa 2022.
- Hanke laajentui Varsinais-Suomen lisäksi Uudenmaan, Kaakkois-Suomen, Hämeen, Pirkanmaan, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten alueelle.
- Ulospäin yksi hanke, vaikka hallinnollisesti KIPSI 1 ja KIPSI 2.
- Tavoitteena käsitellä reilu 100 000 ha peltoa koko hankealueella.
- Lisäksi hankkeeseen tuli mahdollisuus hakea kipsineuvontaa 4h/hankeaikana 2 h vuodessa.

KIPSI-hankkeen karttapalvelusta voi katsoa soveltuvat lohkot:
<https://ely.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=77f3fb4cb02241e984a6a424eca63fec>

Ekologinen tila 2019

Miksi kipsiä ?

- kipsi vaikuttaa nopeasti ja on kustannustehokas vesiensuojelukeino
- lisäksi tarvitaan kaikkia muita toimenpiteitä vesien tilan parantamiseen ja hyvän tilan ylläpitoon

Kipsi – kalsiumsulfaatti

$\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$

- Vanha maanparannusaine, jonka vaikutuksia selvitetty laajasti mm. SAVE-hankkeissa
- Kipsiä esiintyy luonnossa ja hankkeen käyttämä kipsi syntyy lannoiteteollisuuden sivutuotteena Siilinjärven kaivoksella
- Parantaa maan mururakennetta lisäämällä maaveden ionivahvuutta
- Peltomaa pysyy paremmin pellolla: fosforin ja org. hiilen huuhtoutuminen vesistöihin vähenee n. 50 %
- Vaikutus alkaa välittömästi ja kestää n. 5 vuotta
- Lannoitteena rikkiä (18 %), kalsiumia (23 %) ja vähän fosforia (0,2 %)

Kipsi kirkastaa valumavesiä

Kipsi ei sovelu kaikille pelloille

- Sulfaatin vapautuminen ja huuhtoutuminen vesistöihin voi aiheuttaa ongelmia. Siksi kipsiä **ei** voi levittää:
 - Yli 1 ha:n suuruisten järvien valuma-alueilla, joiden viipymä on yli 10 vrk
 - Pohjavesialueille
 - Natura-alueille
 - Talousvesikaivojen ympärille jätetään 30–100 m käsittelemätön vyöhyke maalajista riippuen
- Lisäksi kipsiä ei voi levittää lohkoille, joilla tuotettua ruuaksi kelpaavaa satoa käytetään bioenergian tuotantoon tai jotka ovat luomulla

Mihin kipsiä halutaan?

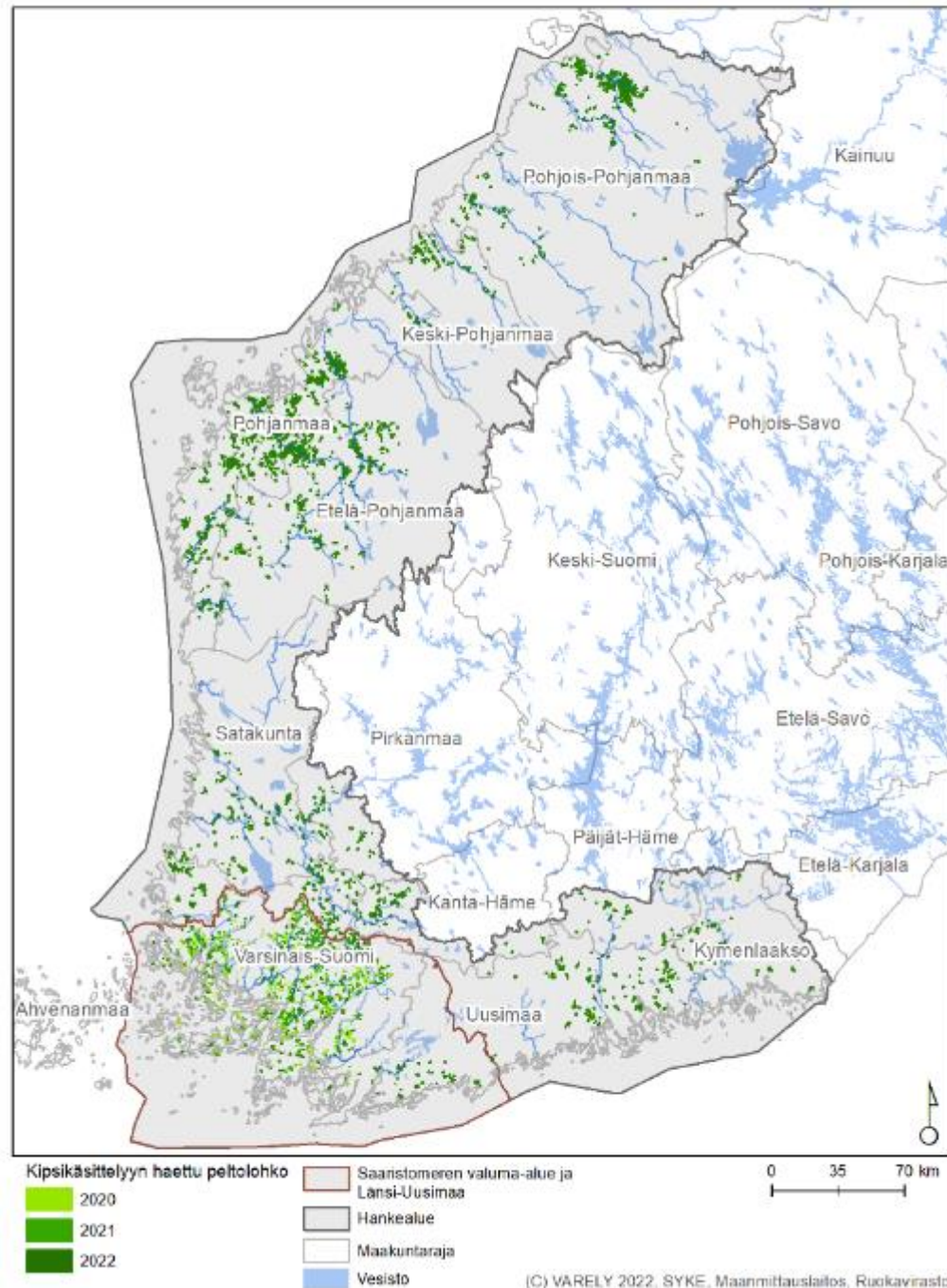
- Eritoten **savimaille**, joiden magnesiumpitoisuudet ovat korkeat ja mururakenne heikohko
- **Maalaji ei rajoita** kipsille soveltuvia alueita, eli kipsiä voi hakea myös karkeimmille alueille
- Karkeimmilla maalajeilla **huomioitava magnesiumin ja kaliumin pitoisuudet** ja lisättävä kaliumia lannoitteiden mukana (tarvittaessa)
- Kasvien seleenin otto vähenee ensimmäisenä vuonna levityksen jälkeen (huomioitava karjatiloilta)
- Potentiaaliset kohteet: tilakeskittymät, alueet jossa korkea P-luku sekä juurikas/perunan viljelijät (vähentää esim. taimipoltteen riskiä sokerijuurikkaalla)
- Kipsi **vaatii maakosketuksen**, joten vähintään kevytmuokkaus suositeltava
- Nurmille vain uudistamisen yhteydessä

Kipsikäsittelyn ja neuvonnan hakeminen

- Kipsikäsittelyä ja siihen liittyvää neuvontaa voi hakea Aluehallinnon asiointipalvelun kautta www.kipsinlevitys.fi
- Kipsin levitykseen soveltuvat pellot ovat nähtävissä hankkeen karttapalvelussa
- Kipsineuvontaa voivat hakea vain viljelijät, joilla on hallinnassaan kipsikäsittelyyn sopivia pelloja vähintään 4 ha
- Varsinais-Suomen ELY-keskus tekee hakemusten perusteella päätökset kipsikäsittelyn ja neuvonnan myöntämisestä
- Kipsikäsittely (kipsi, rahti ja levitys) ja neuvonta (2 tuntia/vuodessa) ovat viljelijöille maksuttomia ja verovapaita, kipsin levitys ei vaikuta maataloustukiin

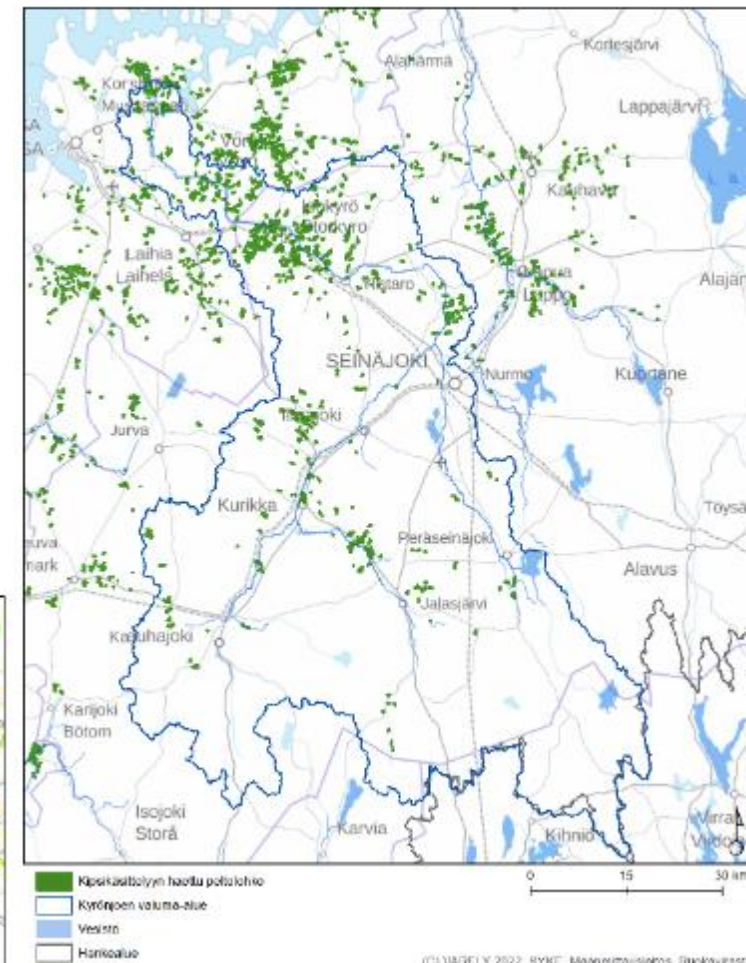

Kipsikäsittelyyn haetut peltolohkot 2020-2022

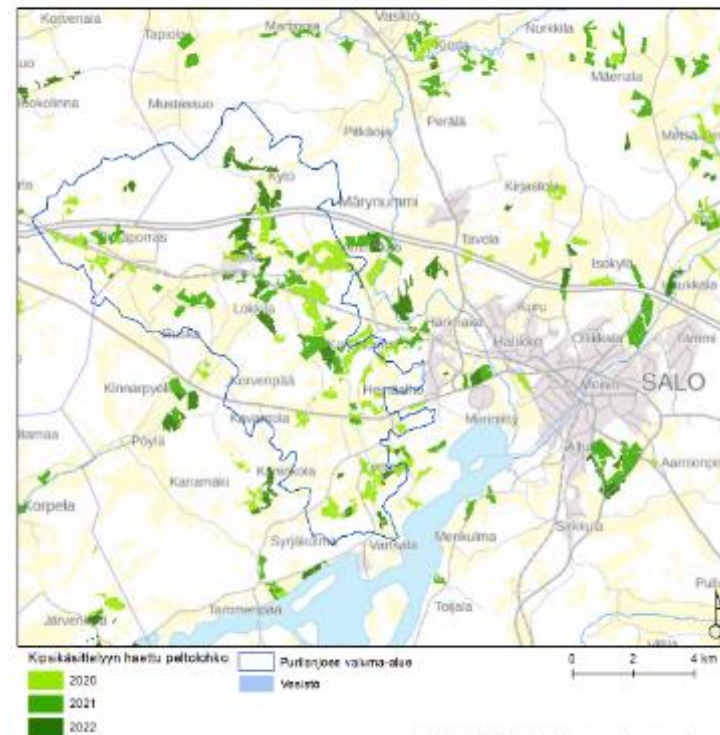
(C) VARELY 2022, SYKE, Maanmittauslaitos, Ruokavirasto

Kipsikäsittelyyn haetut peltolohkot 2022:
Kyrönjoen valuma-alue

(C) VARELY 2022, SYKE, Maanmittauslaitos, Ruokavirasto

Kipsikäsittelyyn haetut peltolohkot 2020-2022:
Purilanjoen valuma-alue

(C) VARELY 2022, SYKE, Maanmittauslaitos, Ruokavirasto

Seuranta

- 3 pilottikohdetta laajenevalla hankealueella Pohjanmaalla esiintyville uusille ominaispiirteille
 - **Happamat sulfaattimaat:** Säkabäcken (KPO), **hiekk:** Lohtajanjoki (KPO) & **hieta:** Leppioja (PPO)
 - Kilpailutus juuri päättymässä, alkanee piakkoin
- Varsinais-Suomessa entiset kohteet Tarvasjoki Ja Vähäjoki, molemmat Paimionjoen sivujokia.
 - vesinäytteiden perusteella kiintoaineen ja kokonaisfosforin pitoisuudet näyttävät pienentyneen Tarvasjoessa ja Vähäjoessa enemmän kuin vertailualueilla
 - pitoisuuksien lasku näkyy myös Paimionjoen seuranta-asemilla
 - valitettavasti automaattimittareiden sameusanturin data ollut huonoa, anturin skaala ei riitä savisameisiin, ensi vuoden alussa korjaus tilanteeseen

Seuraavaksi

- Ohjausryhmät kokoontuvat 4.10.
- Haku auki tämän vuoden puolella > ensi vuoden levityksiä hyvin aikaa suunnitella, pvm vielä auki
- Viestintää suunnitellaan ja koordinoidaan, huomioiden olemassa olevat resurssit ja se, miten kipsikäsittelyä halutaan kohdentaa
- ProAgria tekee neuvontaa sitä hakeneille
- Seurantaa laajennetaan ja monipuolistetaan, mm. geokemialliset näytteet, pohjaeläimet, maaperä jne. Saatu opinnäytetyön tekijöitä esim. Kauvatsalla, jossa järvien välisellä jokialueella levitetään kipsiä
- Kysely kipsikäsittelyä hakeneille

Hankkeiden rahoitus ja yhteistyökuviot

- KIPSI 1 rahoitettu Vesiensuojelun tehostamisohjelmasta ja KIPSI 2 EUn palautumis- ja elvytysvälineestä (RRF)
- KIPSI 1:n kipsikäsittelyyn on käytetty vuosina 2020 -2021 4,6 miljoonaa euroa ja vuosina 2019-21 muihin hankkeen kuluihin 1,1 milj. euroa. Budjetissa n. 14 milj. euroa jäljellä
- KIPSI 2.0:n budjetti on 15 milj. euroa, josta levitykseen n. 13 milj. euroa, riittää n. 30 000 ha, lisärahoitusta tulossa vesiensuojelun tehostamisohjelmasta
- ProAgria tuottaa hankkeelle neuvonta- ja tiedonvälityspalveluita, Hankkija- Movere-liittymä hoitaa kipsinlevityksen laajentumisalueella ja Meriaura Kipsi 1 alueella
- Yhteistyötahoja mm. SYKE, Luke, MTK, SLC, Helsingin yliopisto, Ruokavirasto, alueelliset/paikalliset toimijat

Lisätietoa KIPSI-hankkeesta

- KIPSI-hankkeen verkkosivut: www.ely-keskus.fi/kipsinlevitys
- KIPSI-hankkeen karttapalvelu:
<https://ely.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=77f3fb4cb02241e984a6a424eca63fec> (linkki löytyy hankkeen verkkosivuilta)
- Projektipäällikkö Minna Kolari : minna.kolari@ely-keskus.fi p.

Kiitokset !